

Հրատարակչատան կողմէ

Զաւէն Պիպեռեանի անդրանիկ վէպն է «Լկրտածը»ն, որու առաջին հրատարակութիւնը կատարուած է 1959-ին, «Տօղո» տպարանին մէջ, Պոլիս: Հրատարակուած շրջանին իսկ դրական վերաբերմունքի արժանացած վէպին իրադարձութիւնները տեղի կ'ունենան ատենօք ամառանոց եղած էրենգիւղի մէջ, ուր գիւղագնացութեան գացած երկու ընտանիքի առօրեայ կեանքը կը կազմէ պատումին կմախքը: Շարժանկարային ոճով գծագրելով քաղքենի հասարակութեան մը պատկերը, հեղինակը խորքին մէջ անզգալաբար կը հիւսէ նաեւ ողբերգական կեանքը երազներով լեցուն Կիւկիւն-Ֆաթմային, որ զոհ մըն է ի սկզբանէ:

Հրատարակութեան ու խմբագրութեան վերաբերեալ

ԼԿՐՏԱԾԸ

Արաս Հրատարակչություն
A r a s Y a y ı n c ı l ı k
İstiklal Caddesi, Hıdivyal Palas 231/Kat 1
34430 Tünel, Beyoğlu-İstanbul
Tel: (0212) 252 65 18 - 243 06 02
Fax: (0212) 252 65 19
www.arasyayincilik.com
info@arasyayincilik.com
Sertifika No: 44967

ARAS - ԱՐԱՍ 247

ԼԿՐՏԱԾԸ **ԶԱԻԷՆ ՊԻՊԵՌՆԵԱՆ**

Հրատարակչության պատրաստեց՝
Սեւան Տէյիրմենճեան

Կողքի ձեւաւորում՝
Արէտ Կըճըր

Կողքի լուսանկար՝
Լողափնեայ զբօսանք, Պոլիս
Depo Photos

Գրաչար՝
Լինտա Կիւլպաղ

Տպագրութիւն՝
Սենա Օֆսեթ

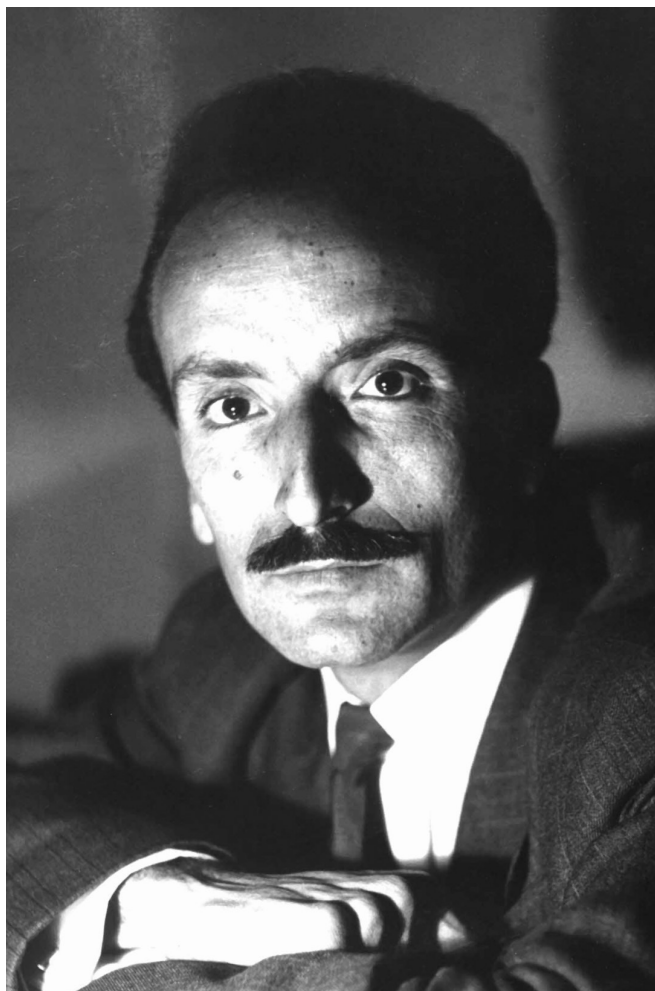
Փետրուար 2020, Ստանպուլ

ISBN 9786052100578

ԼԿՐՏԱԾԸ

ԶԱԻԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

ՀԻՄՆԱԿԻ ՊԱՆՈՒՆԻՍԻՏԵՏ

ԶԱԻՆ ՊԻՊԵՆԵԱՆ
(1921 - 1984)

ԶԱԻԷՆ ՊԻՊԵՌԵԱՆ

Ծնած է 1921-ին, Պոլսոյ Չենկելգիւղ թաղը: Յաճախած է Գատըգիւղի Արամեան-Ունճեան, Տիպար կրթարան (Սուլթանեան) եւ Սեն Ժոզեֆ վարժարանները, բարձրագոյն կրթութիւնն ալ ստացած Պոլսոյ Առեւտրային գիտութեանց ակադեմիայէն:

1941-ին, Քսան դասակարգի զինուորագրութեամբ, կը կոչուի բանակային ծառայութեան՝ որպէս շինարարական ջոկատի (Նաֆըա) զինուոր: Երեքուկէս տարուան ծառայութենէ ետք, կը վերադառնայ Պոլիս: «Քրիստոնէութեան վախճանը» խորագրեալ յօդուածը, զոր կը գրէր այդ թուականներուն «Ժամանակ»ին մէջ, մեծ ազմուկ կը բարձրացնէ: Այդ շրջանին կ'աշխատակցէր «Նոր լուր», «Նոր օր» թերթերուն եւ մաս կը կազմէր «Ժամանակ»ի խմբագրութեան: Քաղաքական հայեացքներուն պատճառով կ'ենթարկուի ճնշումներու եւ ստիպուած կը հեռանայ թերթի խմբագրակազմէն:

1946-ին «Նոր լուր»ի մէջ կը հրատարակէ «Ալ կը բաւէ'...» յօդուածը՝ ընդգէմ հակահայ հրատարակումներու ու քայլերու: Այդ յօդուածին պատճառով միջոց մը կը բանտարկուի: Բանտէն ետք ճնշումներու հետեւանքով հեռանալու կը ստիպուի նաեւ գտած գործերէն: Այդ շրջանին կ'որոշէ լքել Թուրքիան: 1949-ին բնակութիւն կը հաստատէ Պէյրութ, ուր մաս կը կազմէ «Զարթօնք»ի եւ «Արարատ»ի խմբագրակազմերուն, միեւնոյն ժամանակ կ'աշխատակցի Հալեպի ու Փարիզի հայ մամուլին:

Մտածելով թէ քաղաքական պայմանները բարելաված են Թուրքիոյ մէջ՝ կ'որոշէ թողել Պէյրութը, ուր կ'ապրէր դժուարին պայմաններու մէջ: Կը վերադառնայ Պոլիս, 1953-ին: Կ'ամուսնանայ Սեդա Խըտրեանի հետ: Կ'ուսնեան դուստր մը, Թիլտա անուանով: Միջոց մը կ'աշխատի Օսմանեան դրամատան մէջ: 1960-ի զինուորական յեղաշրջումէն ետք քաղաքական յօդուածներ կը ստորագրէ «Մարմարա» օրաթերթին մէջ: «Նոր դար» քաղաքական ու գրական պարբերականը, գոր սկսած էր հրատարակել 1964-ին, կը դադրի նիւթական դժուարութիւններու հետեւանքով: 1960-ականներու աւարտին մաս կը կազմէ «Մէյտան լարուս» ու «Պիւլիք լիւկաթ» հանրագիտարաններու խմբագրակազմին:

1965-ի խորհրդարանական ընտրութիւններուն կը դառնայ երեսփոխանական թեկնածու՝ Թուրքիոյ Բանուորական կուսակցութեան շարքերէն, սակայն չի յաջողիր: 1968-ի քաղաքային մարմիններու ընտրութիւններու արդիւնքին նոյն կուսակցութեան անուանով կ'ընտրուի Իսթանպուլի քաղաքապետական խորհուրդի անդամ, կը դառնայ այդ խորհուրդին փոխնախագահը:

Կ'ըսուի, թէ Զաւէն Պիպեռեան եղած է անհաղորդ, դժուար անձ մը, որու արուեստագէտի նուրբ հոգիին արտացոլումը կարելի է նկատել գրականութեան առընթեր սիրողաբար կատարած գեղանկարներն ու արձանիկները, Մեծ կղզիի հանդէպ պաշտամունքի հասնող սէրը եւ, նիւթական մտահոգութիւններէ մղուած, կնոջը հետ շինած խաղալիքները:

Մահացած է 4 հոկտեմբեր 1984-ին, Պոլիս: Թաղուած է Շիշլիի ազգային գերեզմանատան մտաւորականներու թաղը:

Զաւէն Պիպեռեան գրական ասպարէզ մուտք գործած է պատմուածքներով: Առաջին պատմուածքը տպա-

գրուած է «Ժամանակ»ին մէջ, 1945-ին, «Երեք ընկեր էինք» վերնագրով: Աւելի վերջ զանազան թերթերու եւ հանդէսներու մէջ լոյս տեսած են իր պատմուածքներն ու յօդուածները, որոնք ուշագրաւ եղած են իրենց պարզ լեզուին եւ կեանքի բուն իրականութենէն քաղուած նիւթերուն շնորհիւ:

Գործածած է հետեւեալ գրչանունները՝ Անի Ազատ, Սեւանի ՄակուկաՎարը, Զ. Բարտիեան, Պ. Զ. Շիրակ, Ք. Անանեան, Նեմեզիս, Կինօֆիլ. եւն.:

Զաւէն Պիպեռեանի հեղինակային գիրքերն են՝

- «Լկրտածը» (վէպ, 1959, 2020), հեղինակային թարգմանութիւնը՝ *Yalnızlar* (վէպ, 1966, 2000), ֆրանսերէն թարգմանութիւնը՝ *La traînée* (Ժընեւ, 2015):
- «Ծովը» (պատմուածքներ, 1961, 2017)
- «Անկուտի սիրահարներ» (վէպ, 1962, 2017), թրքերէն թարգմանութիւնը՝ *Meteliksiz Âşıklar* (2017):
- «Մըջիւններու վերջալոյսը» (վէպ, 1984, ամբողջական հրատարակութիւնը՝ 2007, 2020), թրքերէն թարգմանութիւնը՝ *Babam Aşkale'ye Gitmedi* (1998), *Karınca-ların Günbatımı* (2019) ֆրանսերէն թարգմանութիւնը՝ *Le crépuscule des fourmis* (Ժընեւ, 2012):
- *Car vivre, c'était se battre et faire l'amour* (յետմահու հրատ., 2019)

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ա.

-Ալին նորէն լկրտածին ճամբան կը սպասէ կոր, ըսաւ Բուբուլ առանց գլուխը դարձնելու:

Երանիկ քիթը բերանը թթուեցուց: Բուբուլ շարունակեց.

-Լկրտածին համար պզտիկ պատառ չէ Ալին:

-Հա՛րկաւ, ի՛նչ ըսել է մսավաճառ մը այսօր: Հառա՛մ ըլլայ, մերին արիւնը կը քամեն կոր:

-Շիտակը լկրտածն ալ աղուոր աղջիկ եղաւ:

Բոց մը կար աչքերուն մէջ: Երանիկ կրկին թթուեցուց դէմքը.

-Ըբը՛հ, հալայրխի կտորը, դուն ալ: Աշխարքին պեպեքը ըլլայ նէ ինչ պիտի ըլլայ: Սպասուհի՛ իշթէ: Լղրճուկին մէկը:

-Ով գիտէ քանի՛ հոգիի հետ կըյօ-պըյօ կ'ընէ, երազեց Բուբուլ:

-Քա հարկաւ: Շունի պէս: Փողոցները: Աղուոր ըլլալու ի՞նչ պէտք կայ, ատանկ ըլլալէն ետք:

Բուբուլ շտկուեցաւ երկայնաթոռին մէջ.

-Նա՛, լկրտածը կու գայ կոր: Ես չըսի՞ ...

Կիւկիւն Մըսթա պէյենց պարտէզը անցաւ: Գոց օձիքով փուլովըրը հագած էր: Ալիին ակնարկը մխուեցաւ աղջկան կուրծքին որ պիտի ծակէր փուլովըրը: Ալիք ալիք ջերմութիւն բարձրացաւ ուղեղին: Կիւկիւն գայն նշմարելուն պէս վար իջաւ մայթէն, յօնքերը պոստեց, արագացուց քայլերը: Ալին հետապնդեց գայն:

-Փաթմա՛, կանչեց:

-Իմին անունս Փաթմա չէ:

-Ո՞ւր կ'երթաս:

-Քեզի՛ ինչ:

-Ետեւէն կ'երթայ կոր, խլրտեցաւ Բուբուլ:

-Ամա՛ն, ուրիշ տերտ չունի՞ս դուն:

Բուբուլ վիզը աւելի երկարեց փողոցին մէկ մասը վարագուրող սաղարթներու արանքէն պատուհան մը գտնելու համար:

-Լկրտածին երեսը տեսնաս: Քիթէն ինկողը տասը կտոր կ'ըլլայ:

-Ըըը՛հ, հոտածը: Ալիէն աղէ՞կը պիտի գտնար: Բոզի քոլփաներ:

-Անոր աչքը դրացիի տղաքներուն է:

-Հոտա՛ծը, կրկնեց Երանիկ:

Բուբուլ անհանգիստ էր: Պիտի չկրնար փորը պահել: Երկայնաթոռին վրայէն դէպի քոյրը հակեցաւ՝ մէկ ձեռքովը յենարանին կառչած, միւսովը գոցեց բերնին մէկ կողմը.

-Մոռաթափային աչկերտը, դգու՛մը բերած ատենը, խօսքը բացուեցաւ տէ, գիտե՞ս ինչ ըսաւ... Չիտեմ, մեղքը ճիտը... Տղան կը գործածէ կոր եղեր լկրտածը...

-Ո՞ր տղան:

-Աղբար ըլլալիքը:

Երանիկին դիմագիծերը կծկուեցան ջղայնութեամբ.

-Էրո՞ւր: Հատէ քա խե՛նթ:

-Էրկու լուսս քիորնա՛յ, հաստատեց Բուբուլ ուժգնօրէն:

-Ատանկ ազնուական ընտանիքի մը տղան... Այդ հոտածին ինչի՞ն քա՛...

«Հոտած»ը փողոցին միւս անկիւնը կանգ առաւ վճռաբար.

-Քեզի քանի՛ անգամ ըսի՛ հանգիստ ձգէ զիս:

Ալի բռնագրօսիկ խնդաց.

-Տարի մը առաջ չէիր խոյս տար ինձմէ:

-Անիկա տարի մը առաջ էր: Հիմա չեմ ուզեր կոր:
Հասկցուեցա՞ւ: Ինծի հետ մի խօսիր: Նայէ, դո՛ւն գիտես, չեմ խառնուիր ետքը:

Ալի նորէն սուր ակռաները երեւան հանեց.

-Ի՞նչ կ'ընես: Էրողի՞ն կ'ըսես:

Լկրտածը յօնքերը պոստեց Էրողին անուներ մսավաճառին բերնէն լսելով.

-Եթէ Էրողին ըսեմ . . .

Աչքերը արհամարհոտ հպարտութեամբ մը շողացին.

-Մեղք ես: Զիս հանգիստ ձգէ:

Ալիին դէմքը մէկէն ամպոտեցաւ.

-Ինծի նայէ, ինծի՛, Սըվասցի Քարա Ալի կ'ըսեն ինծի:
Ես քու որձեւէգ Էրողներուդ տասը հատը կը քամեմ, ջուրը կը խմեմ, իմացա՞ր:

Ծիծաղելու կարգը Լկրտածինն էր: Վազելով դարձաւ անկիւնը, նպարավաճառին խանութը մտաւ: Ալին չհետապնդեց գինքը: Արժանապատուութիւնը խոցուած էր: Սիրտը ուժգին կը տրոփէր: Ոխ եւ գայրոյթ կար աչքերուն մէջ: Սեւ յօնքերը մինչեւ կոպերուն վրայ իջեր էին: Պիտի խենթեցնէր այս աղջիկը գինք: Օրէ օր գործն ալ կը կաղար անոր պատճառով: Երկրէն նոր ժամանած պատանի Մեմետին ձգած էր ա՛լ խանութը: Անճարակին մէկը որ ոչ միս ջարդել, ոչ ալ կողիկ ծեծել գիտէր: Յաճախորդները գոհ չէին: Բարեբախտաբար թաղին մէջ ուրիշ մսավաճառ չկար: Հակառակ ատոր, շատեր սկսած էին Շաչքընպաքքալէն, Պոսթանճընէն միս բերել: Ի՞նչ կընար ընել: Խելքը վրան չէր որ: Կիւկիւնին ուսերը, Կիւկիւնին կուրծքը, Կիւկիւնին կոնքերը... Ուրիշ բան չկար տեսողութեանը հորիզոնին վրայ: Այս տարի ուրիշ տեսակ բան եղած էր: Որքան կը

ցանկար, նոյնքան կ'ատէր այս Կիւլկիւնը, որ անցեալ տարուան «Հարսնցու»ն չէր ա՛լ: Չէ՛, տարբեր էր հիմա: Միւպեճճեկ հանրմին պէս, մէկալ կնիկներուն պէս բան մը: Ալիին զգացածներն ալ տարբեր էին այս տարի: Նոյն զգացումը զոր կ'ունենար այդտեղի կիները դիտած ատեն: Ատելախառն կիրք մը: Տիրանալու եւ կործանելու ցանկութիւն մը: Բուռն: Ուտել պարարտ միսերը, խածնել, պատառ-պատառ ընել այն ներքնագգեստները որոնց մասին կը պատմէին ու կը պատմէին յափշտակուած լուացարարուհիները: Բզկտել Կիւլկիւնին ալ մարմինը: Ա՛ն ալ նայլընի մարմին մը: Որուն ետեւէն, այս տարի, խօսք կը նետէին թաղին տղաքը: Քանի կ'աւելնար խօսք նետողներու թիւը, ալ չէր կատողեր: Հիմա ինք ալ խօսք նետելու փափաք ունէր -եթէ խօսք նետողներէն կ'ախորժէր Կիւլկիւն: Բայց ան, չախով եւ արհամարհանքով կը պատասխանէր իրեն: Կը տեսնէր թէ միայն ինք չէր որ օտարութիւն կը զգար անոր հանդէպ: Ա՛ն ալ ուրիշ աչքով կը նայէր իրեն՝ օրէ օր քանի կ'աւելնար իրեն խօսք նետողներու թիւը:

Միակ բանը որ երբեմնի Կիւլկիւնը կը յիշեցնէր տակաւին իրեն, աղջկան սրունքներուն վարի մասն էր: Ոտքերը: Իրեն կը յիշեցնէին փոքրիկ խեղճ հալալըլսը, զոր ձիուն վրայ նետել, գիւղը տանիլ կ'ուզէր, խլել Միւպեճճեկին ձեռքէն, էրէնգիւղէն, Սթամպուլէն...

Բայց միայն ոտքերով չի լմննար որ: Քիչ մը վեր, մինչեւ դէմքը, մինչեւ կարճ մազերը, թաղի աղջիկ էր այլեւս: Միմիին, Ֆիֆիին, Ռոզիին պէս: Եթէ Կիւլկիւնին ոտքերը բաւ էին որ մեզմէ չէ խորհէր վիլլաներու բնակիչը, այլեւս չէին բաւեր որ Ալին ըսէր՝ մեզմէ է: Կէս մէջքէն վերը կը տիրապետէր կէս մէջքէն վարին: Ինչքան ալ սղէր միսը, ինչքան ալ դրամ շահէր, գիտէր թէ Միւպեճճեկենք պիտի չնոյնանային իրեն հետ: Ու

Հիմա, Կիւլկիւն Միւպեճճեւեանցմէ էր -նոյնիսկ եթէ այս կարծիքէն չէին Միւպեճճեւեանք: Ինչ որ ալ ըլլար Միւպեճճեւեաներու տրամադրութիւնը իրեն հանդէպ, Կիւլկիւն ակններեւորէն հոգի կու տար անոնցմէ ըլլալու համար: Ծեծ ուտելով հանդերձ տիրոջը ոտքին տակ պառկող շան պէս: Ահաւոր բան էր աս, բայց իբր թէ «աղբարիկ»ին ծոցը կը մտնէր թերեւս, սուտ չէր: Ալիին զգայարանները կը բռնկէին տեսարանը երեւակայելով: Ճոխ բնակարան մը, հանգստաւէտ բազմոցներ, անկողիններ: Իրեն պէս փողոցներու անկիւնը չէ... Օսման պէյին լակոտը ի՞նչ պէտք ունէր հալայըխին: Չարչաֆի շրջա՞նն էր: Ամէն կին կիսամերկ, ամէն կին բող, քաղաք մը ուր ամէն կին էրոլներունն է: Թաղին պուպրիկները: Ընտանիքի աղջիկներ: Կոպիտ ձեռքերով սպասուհիի կտորէն շատ աւելի գեղեցիկները: Թուրք աղջիկներ, հրեայ աղջիկներ: Վարդի պէս: Կոկոն-կոկոն, ծաղիկ-ծաղիկ՝ Ջիֆթէհափուզլարէն մինչեւ Ճատտէպոսթան, մինչեւ Սուատիյէ, եւ անդին: Ընտանիքի աղջիկ բողեր, կիսավորի աղջիկներ մերկ-մերկ. ա՛լ ինչո՞ւ դպիլ Կիւլկիւնին, որուն պորտը Անատոլուի հողին մէջ էր տակաւին:

Մանաւանդ Հիմա որ հայրը ինքնաշարժ ալ գնած էր ու էրոլ երբեմն կը վարէր: Երկու տարի առաջ բան մը չունէին: Ետքն ալ կ'ըսէին թէ Ալին միսը սուղ կը ծախէ: Օսման պէյը աժա՞ն կը ծախէր իր ծախածը: Իրօք, ի՞նչ կը ծախէր: Կառավարութեան հետ գործեր ունէր: Կկոց կը բանէր Իսթանպուլի եւ Անգարայի միջեւ: Այս տարի Մըսթա պէյին հետ ալ մտերմացած . . .

Ալի սթափեցաւ: Նիւթէ նիւթ, մոռցեր էր Կիւլկիւնը: Գործը կը խորհէր Հիմա: Փոթորիկը մեղմացած էր կուրծքին տակ: Դրամը կը խորհէր: Շատ դրամը: Օսման պէյին, Մըսթա պէյին դրամին չափ: Յամբօրէն անցաւ շանթիյէին առջեւէն:

-Ալիքն կը սլքտայ, ըսաւ Արթին Ուսթան Նիքօ Ուսթային:

-Խնկքը գլուխը չէ, միջամտեց շաղախագործ Հասանը ծորակէն ջուր առնելով ասփերուն մէջ: Այդ բողին համար...

Արթին Ուսթան սաստեց.

-Բոզ ըլլալը ո՞ր կէ գիտես:

-Մենք կը հասկնանք մէյ մ'որ կնկան մը աչքին մէջ նայինք, վարպետ: Իսթանպուլի կնիկները...

-Փաթման Իսթանպուլի՞ կնիկ է:

-Հիմա է': Աւրուկ է ա՛լ: Կնիկ ըսածը ամէն բանը մէջտեղը չ'ըլլար:

Նիքօ Ուսթան խնդաց.

-Դուն անոր ո՞ր բանը տեսար, ծօ':

Հասան թաշկինակովը դէմքը, գլուխը, վիզը չորցուց, երկարեց թեւը.

-Նահա՛, ուրիշ ի՞նչը պիտի տեսնեմ: Հէյ արեւիդ մեռնիմ . . .

Կիւլկիւն, ծրարներով բեռնաւոր, տուն կը շտապէր: Այնքան մտազբաղ էր որ չիմացաւ իր հասցէին արձակուած լպիրշ խօսքերը, զորս չէր փախցնէր սովորաբար:

-Փաթմա, կանչեց Մըսթա պէյեհնց թոռնիկը իրեն պարտէզին դռնէն, այս գիշեր ձեզի պիտի գան մերինները:

Կիւլկիւն կանգ առաւ, նայեցաւ պզտիկին:

-Գիտեմ, ըսաւ:

-Ես պիտի չգամ: Մերինները պիտի գան:

-Գիտեմ:

-Ես ալ հիա գա՞մ:

-Ոչ:

Կիւլկիւն շարունակեց ճամբան: Քիչ անդին կանգ առաւ կրկին, դարձաւ յօնքերը պռստած.

-Քեզի քանի անգամ ըսի որ իմ անունս Ֆաթմա չէ:

-Անանկ է նէ ինչո՞ւ քեզի Ֆաթմա կը կանչեն կոր:

-Սխալ կը կանչեն կոր:

-Ինչո՞ւ սխալ կը կանչեն կոր:

Կիւլկիւն ջղային շարժումով մը ճամբայ ելաւ: Երեք քայլ անդին նորէն կեցաւ:

-Ինչո՞ւ քեզ ծով չտարին, հարցուց:

-Կոկորդս կը ցաւի կոր: Ես հիմա գա՞մ ձեզի:

-Ոչ, ոչ, գործ ունիմ:

Պատիկը եռանկիւն հեծիկին վրայ ելաւ բարկացած, կորսուեցաւ պարտէզին մէջ: Կիւլկիւն չէր սիրեր պղծատիկները: Նոյնիսկ երբեմն ատեն կ'ըլլար որ կ'ատէր: Եւ սակայն, միայն պատիկներն էին որ ոչ մէկ մտատանջութիւն կը ներշնչէին իրեն:

Քրտինքով ողողուած էր երբ հասաւ տուն: Տաքէն աւելի, արագ քալելէն աւելի, սրտահատնումն էր որ ջուր կը հոսեցնէր ողնահարն ի վար, մինչ ալիք-ալիք ջերմութիւն կը բարձրանար որովայնէն դէպի ուղեղը եւ ցաւեցնելու աստիճան կ'արագանար սրտին տրոփիւնը: Եթէ ջերմութեան ալիքները քանի մը տարուան գոյութիւն ունէին, սրտին սեղմուիլը եւ բաբախումը հին էին, շատ հին, չախի, ծեծի առաջին օրերէն...

Քովնտի դռնէն խոհանոց մտաւ, սեղանին վրայ դըրաւ ծրարները: Լուռ էր տունը: Հեռուէն ռատիոյի մը փարագիթը կը խանգարէր ճպուռներու ցնծատօնը: Կիւլկիւն բացաւ օդային կազը, գոցեց: Պահ մը կեցաւ վարանոտ: Կրկին բացաւ, վառեց, դիտեց բոցը որ կը տատանէր անզօր: Նողկանքով նայեցաւ նախաճաշէն մնացած ազտոտ սպասներուն: Ջուր դրաւ կազին վրայ, դուրս նետուեցաւ խոհանոցէն: Այդ զմայլելի խոհանոցէն, սենեակի մը չափ խոշոր, բոլոր ելեկտրական սարքաւորումներով, զոր կ'ատէր: Հոգին բան մը ընել չէր